

Het voortbestaan van de paardenbloem
wordt gegarandeerd zo lang er
kinderen op aarde rondlopen.

NN

‘Soms moet je,
om een eerste zin te bewijzen,
het verhaal van een heel leven vertellen.’

Uit: John Berger, *De vrucht van hun arbeid*

André Nuyens

De nachtdanser

*Over een pelgrimstocht
die eenentwintig jaar duurde*

cichorei

voor Sansa

Nuyens, André

De nachtdanser. Over een pelgrimstocht die eenentwintig jaar duurde /

André Nuyens – Amsterdam: Cichorei

ISBN 978 94 91748 64 6

NUR 283

Trefwoord: jeugdboeken / oorspronkelijk

Afbeelding omslag: Geert-Jan de Bont

Omslagontwerp, redactie, layout en zetwerk: Jaap Verheij

© André Nuyens / Uitgeverij Cichorei, Van Beuningenplein 15-2,

1051 VS Amsterdam, 2017

Bij dezelfde uitgeverij verschenen:

Nooit meer terug

Eindelijk, eindelijk blauwe zee

Zie: www.andrenuyens.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher.

Inhoud

Inleiding 9

I REYNAC 1589 11

- 1 In dienst van de heer 13
- 2 Vierentwintig schapen gestolen 23
- 3 Een onverwachte ontmoeting 32
- 4 De nepmis 42
- 5 De tonnenloop 54
- 6 In *De Blauwe Engel* 62
- 7 Een gemaskerde kus 70
- 8 De koning kiest zijn bruid 78
- 9 De grote optocht 85
- 10 Een onverwacht bad 94
- 11 Ontmaskerd! 102
- 12 De ontsnapping 111
- 13 Een veertje in de wind 118

II EENENTWINTIG JAAR LATER 129

- 14 Terug in *De Blauwe Engel* 131
- 15 Op een houtvlot naar de kust 138
- 16 Op de *Vrouwe Sansa Reina* 146
- 17 Een onbesliste strijd 153
- 18 Een attractie voor het stamhoofd 160
- 19 De een zijn dood... 171
- 20 In de voetstappen van Jezus 178
- 21 Overvallen! 187
- 22 Afgezet op een eiland 195
- 23 Terug op geboortegrond 205

24	Aleida's verhaal	211
25	Van Wilhaar tot Wenshem	218
	Epiloog	223
	Verklarende woordenlijst	224
	Verantwoording	226
	Dankwoord	227
	Illustratieverantwoording	232

Cast your eyes on the ocean,
cast your soul to the sea,
when the dark night seems endless,
please remember me.

Uit: Dante's Prayer van Loreena Mckennitt

Inleiding

Als een grote donkere gedaante steekt de torenspits van de kloosterkerk dreigend af tegen de diepblauwe met sterren bezaaide hemel. De gebrandschilderde ramen die overdag door het licht van de zon zoveel kleur verspreiden, vormen nu één geheel met de grijze muren. Een bleekgele maan verlicht spaarzaam de veelhoekige vormen van de kerk en werpt een lange schaduw over het plumpe gebouw.

Slechts hier en daar is er de verlichting van een olielamp die de oprijzende zwarte massa alleen nog maar meer benadrukt. De nacht is koud en stil en lijkt te slapen.

Maar dan is er een beweging. Ademwolkjes in het duister die zich verplaatsen.

De klink van een kleine poort die toegang biedt tot de besloten kloosterhof^{*1} wordt zachtjes met een mes opgetild. Heel snel gaat een deur open en dicht. De ademwolkjes lopen onder de overdekte galerij naar een zuil in de hoek toe en houden daar stil.

Nieuwe ademwolkjes worden zichtbaar buiten de poort. Opnieuw is het schurende geluid van de draaiende deur te horen. De ademwolkjes volgen dezelfde weg in de kloostergang, de hoek om tot de derde pilaar waar ze zich vermengen met de andere wolkjes.

Ze horen bij twee bewegende donkere figuren die zo dicht bij elkaar zijn dat ze één gestalte vormen.

‘Wat heerlijk dat je kon komen!’ fluistert Roman.

‘Het heeft heel veel moeite gekost, maar het is gelukt,’ zegt Aleida.

1 De sterretjes verwijzen naar de Verklarende woordenlijst op blz. 224.

Ze zien de blijdschap op elkaars gezicht maar even, want het kussen wint het telkens van het kijken en het praten. Af en toe nemen ze afstand van elkaar om het geluk op elkaars gezicht te zien. Dan verbergt hij weer zijn gezicht in haar lange blonde haren die naar lavendel ruiken en zij kust hem in zijn hals.

Het is doodstil in de kloostertuin, alsof de overdag rondvliegende vogels op het dak hun adem inhouden bij zoveel harts-tochtelijk gefluister.

Maar dat geldt niet voor iedereen.

Het knarsen van de poort heeft een kloosterling wakker gemaakt die door het raam de twee geliefden herkent.

Wanneer het gefluister in de kloostertuin al uren is verdwenen, haasten vluchtige ademwolkjes zich door de vroege ochtendkou. Maar de lage temperatuur heeft de kloosterling er niet van weerhouden om op pad te gaan, de rivier over te steken en naar het grote landhuis van de heer te lopen om hem op de hoogte stellen van wat hij midden in de nacht heeft gezien...

I REYNAC 1589

1 In dienst van de heer

Maandag 25 oktober 1589

*Waarin een hoed op de steel van een hooivork wordt gegooid,
ogen elkaar ontmoeten, een verstuikte enkel verwarring brengt,
stropers worden geboren, een landhuis een kasteel wordt en
ijdelheid zorgt voor een zware klus ...*

Van kinds af aan mocht hij de heer niet en de heer hem evenmin.

Met een grote vork gooide Roman het hooi op de wagen. De stapel werd langzaam hoger. Hij zag dat er nog drie klampen* hooi op het weiland lagen.

Terwijl hij paard en wagen naar die laatste bergjes leidde, haalde zijn vader een ladder die hij tegen het hooi op de kar plaatste.

Roman reeg een grote pluk aan zijn vork, klom de trap op en wierp het gedroogde gras met een krachtige zwaai op de stapel.

Een ogenblik rustte hij uit en keek om zich heen naar het glooiende landschap. In de wolk van stof en hooi zag hij in de verte iemand naderen.

Hij reed de kar naar de laatste stapel waar zijn vader met zijn vork al klaarstond.

‘Laat mij maar, vader. Het is beter dat ik de ladder opga.’

Hij klom de trap op en gooide de laatste plukken op de wagen.

Daarna staken ze hun vork in de grond en rustten samen uit tegen de wielen van de zwaarbeladen wagen.

‘Het is Aleida,’ zei Roman.

Hij herkende haar aan de strooien zonnehoed en het daarop gebonden bosje gedroogde korenbloemen. Om de rand van de hoed was een rood lint gestrikt.

Het laatste stuk legde ze rennend af waarbij ze haar hoed met één hand vasthield. Hijgend kwam ze bij de wagen tot stilstand en ging naast Roman op de grond zitten.

Ze bezat lange wimpers, donkere wenkbrauwen en een rechte neus. Ze had altijd een bos op haar wangen en mooie donkerrode lippen met een fraaie rij gelijkmatige tanden.

Aleida was de dochter van de heer Alexander van Reynac tot Bellerose, bij wie Roman en zijn vader Ferguut in dienst waren. Zij en Roman waren ongeveer even oud.

‘Waarvoor bent u gekomen?’ vroeg zijn vader Ferguut.

‘Mijn vader vraagt of u vanmiddag langs wilt komen voor een belangrijke opdracht.’

‘Heeft hij niet gezegd waarvoor?’ vroeg Ferguut.

‘Nee, dat begrijp je toch niet, zei hij tegen mij.’

‘Daar heeft hij vast gelijk in,’ merkte Roman lachend op.

Aleida gaf hem een por in zijn zij.

‘Ik zei tegen hem dat ik meer snapte dan hij dacht.’ Ze trok een bloem uit het gras en draaide hem tussen haar vingers rond. ‘Hij denkt dat ik niets kan en niets weet.’

‘Waarom denkt hij dat?’

‘Omdat ik een meisje ben.’

Roman keek naar de bloem in Aleida’s hand en dacht aan die keer dat ze, kleine kinderen nog, samen de zaadjes van de ene paardenbloem na de andere hadden weggeblazen in het park vóór het grote landhuis totdat haar vader haar had geroepen.

‘We brengen het hooi naar de schuur en als we daarmee klaar zijn, gaan we meteen bij jouw vader langs,’ zei Ferguut. ‘Zeg dat maar tegen je vader.’

Opeens sprong Aleida overeind, pakte een hooivork en zette die een stukje bij haar vandaan in de grond. Ze gooide als eerste haar hoed in de richting van de rechtopstaande steel van de hooivork. De hoed viel naast de steel op de grond.

‘Nu jij, Roman,’ zei ze uitdagend.

Het was de eerste keer dat ze elkaar na zoveel tijd echt aankeken.

Ze zagen elkaar steeds minder naarmate ze ouder werden.

Roman staarde naar haar donkere haar, gekruld aan de zij-kanten en van achteren hoog samengebonden in een wrong die haar hals extra lang maakte.

‘Wil je graag verliezen dan?’ zei hij plagend.

‘Dat zullen we nog wel zien,’ antwoordde Aleida.

Terwijl Roman opstond, keek ze bewonderend naar zijn knappe, bezwete gezicht.

‘Tot de tien?’ vroeg ze.

Roman wilde wel langer bij haar in de buurt zijn.

‘Tot de twintig. Is dat goed, vader?’

‘Ga je gang, Roman,’ zei zijn vader. ‘Ik breng de wagen terug. Dan zie ik je zo dadelijk wel bij het lossen van het hooi.’

De eerste worp van Roman was meteen raak.

‘Dat bedoel ik,’ zei hij spottend.

‘Eerste gewin is kattengespinn,’ zei Aleida, terwijl haar tweede worp keurig op de steel terechtkwam.

Roman nam het te gemakkelijk op en gooide een aantal keren mis.

Aleida deed haar uiterste best en uiteindelijk stonden ze gelijk: 19 -19.

‘Nu wordt het echt spannend,’ grapte Roman.

Hij pakte de hoed, draaide een rondje en wierp hem naar de vork. Maar hij was iets te hard gegoooid, schommelde om de steel en gleed er vanaf.

‘O, wat zonde!’ riep hij uit.

Aleida pakte de hoed op voor haar laatste worp. Ze keerde zich om naar Roman.

‘Wat is eigenlijk de prijs voor de winnaar?’ vroeg ze met een ondeugende blik in haar ogen.

‘Dat mag je zelf bepalen,’ antwoordde Roman.

‘O, dan weet ik wel wat ik wil hebben.’

‘Wat dan?’

‘Ik wil... ik wil...’

Ze lachte en daardoor gooide ze de hoed over de steel heen in een paar bramenstruiken.

‘Dat komt van de spanning,’ zei Roman. ‘De stand blijft gelijk.’

‘Daarom ga ik nu eerst gooien,’ zei Aleida die naar de struiken rende waarin haar hoed was gevallen.

Zich tussen het kluwen bramen door wringend, wilde ze haar hoed pakken. Het struikgewas lag rond een ondiepe kuil. De lange rok van Aleida bleef in een tak haken. Toen ze zich wilde lostrekken viel ze voorover in de kuil en verzwikte haar enkel.

‘Au!’ riep ze uit. ‘Ik zit vast.’

Roman rende naar haar toe.

‘Wacht, niet bewegen! Anders scheurt je rok nog verder.’

Roman trok de tak met doornen behoedzaam uit haar rok. Daarna gaf hij haar een hand en hielp haar overeind. Er zat een flinke kras op Aleida’s onderbeen.

‘Mijn voet doet zo’n pijn,’ klaagde ze.

‘Kun je op de rand van de kuil gaan staan? Dan til ik je over de bramen heen.’

Roman boog zich ver naar voren, pakte Aleida in haar zij, tilde haar omhoog en zette haar naast zich op de grond.

Ze zakte meteen door haar voet heen.

De jongen pakte haar heen en drukte voorzichtig op de zijkant van haar voet.

‘Au!’

‘Je enkel is verzwikt, denk ik.’

Hij trok haar rok een stukje omhoog en zag dat haar scheenbeen bloedde. Zonder te aarzelen veegde hij met de mouw van zijn kiel het bloed weg.

‘Dat stelt niets voor,’ zei hij. ‘Dat komt van die vervloekte doorns.’

Langzaam trok hij haar rok omlaag en keek haar aan.

Ze werden allebei verlegen nu ze zo dicht bij elkaar waren.

‘Je kunt hier niet op lopen. Die voet kun je beter niet gebruiken.’

De dochter van de heer kwam met steun van Roman overeind.

‘Ik wil je graag dragen, maar het hele stuk naar huis, red ik niet.’

‘En ik maar denken dat je de sterkste jongen ter wereld was,’ grapte Aleida.

‘Dat ben ik ook, maar de wedstrijd met de hoed heeft mij erg uitgeput,’ kaatste Roman de bal terug.

‘Wat had ik graag in jouw armen gelegen!’ zei Aleida. ‘Ik heb expres mijn enkel bezeerd om dat te kunnen doen.’

‘Ja ja, spot er maar mee. En ik van je vader op mijn donder krijgen.’

‘Mijn vader ziet het toch niet.’

‘Jouw vader ziet heel veel. Leun maar op mijn schouder, dan lopen we langzaam terug naar het landhuis.’

Onderweg kon Roman niet nalaten Aleida te plagen.

‘Wat jammer dat ik nu kan fluiten naar de prijs voor mijn overwinning.’

‘Dat had je gedacht. Ik had je ingehaald en stond op het punt te winnen.’

‘Wat had jij als prijs in je hoofd?’ vroeg Roman.

‘Dat is geheim. Als mijn voet beter is, maken we de wedstrijd af.’

Ze keek even vlug naar Roman. Van zo dichtbij maakte hij allerlei verwarrende gevoelens in haar los.

‘Wat had jij in gedachten?’ vroeg ze.

‘Ik zeg het wel, ik had een kus van je gewild,’ lachte Roman.

Hij had zijn zin nauwelijks beëindigd of hij voelde een zoen van Aleida op zijn wang.

‘Maar die is niet voor je overwinning hoor,’ voegde ze eraan toe. ‘Deze is voor je hulp om mij naar huis te brengen.’

‘O, mooi. Die andere krijg ik dus nog?’ reageerde hij spottend.

Het kostte een kwartier voordat ze de poort bereikten die toegang gaf tot de binnenplaats van het grote landhuis.

De binnenplaats was met keien geplaveid. Ganzen en kippen liepen daar vrij rond. Elke keer als Roman op de binnenplaats stond, was hij verbaasd over de vele ramen van het landhuis. Hoeveel kamers zouden er wel niet zijn?

‘Daar, helemaal rechts beneden op de hoek, dat is mijn kamer,’ had Aleida hem eens verteld.

De binnenplaats was de plek van de jaarlijkse ceremonie op de dag vóór Kerstmis. Dan zat de heer Alexander van Reynac tot Bellerose in vol ornaat op een leunstoel achter een grote tafel. Alle pachters*, hun vrouwen en kinderen wachtten stil in een lange rij in de kou.

Aan elke pachter in zijn versleten broek gaf hij een hazenbout, aan de boerin in haar verschoten rok een lap stof en aan de kinderen snoepgoed. Elke pachter putte zich uit in woorden van dankbaarheid, gevolgd door een diepe buiging.

De hazen waren de dagen ervoor geschoten in een drijfjacht waarbij elke pachter en hun kinderen ingeschakeld waren om het wild op te drijven. De vrijgevigheid kwam grotendeels voort uit het feit dat de vele hazen slecht bewaard konden worden en zo als royale gift van de heer werden uitgedeeld.

Aleida zag een bediende de binnenplaats op komen, die het huis weer in rende en even later terugkwam in gezelschap van de vrouw des huizes.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg haar moeder.

Aleida legde uit dat haar hoed door een windvlaag in een bra-menstruik was gewaaid en dat ze in een kuil was gevallen.

‘Toevallig waren Roman en zijn vader in de buurt. Roman heeft me uit de doorns bevrijd. Mijn rok is gescheurd en mijn voet is verstuikt.’

‘Wat ben je toch altijd roekeloos, Aleida! We laten meteen de dokter halen.’

‘Dat hoeft niet hoor, mevrouw,’ zei Roman. ‘Ik heb ook een keer een gekneusde enkel gehad. Je moet er heel strak lappen omheen binden en veel rusten.’

‘We zullen zien,’ zei Aleida’s moeder. ‘Kom maar gauw binnen, voordat je vader het ziet.’

Ze wendde zich tot Roman.

‘Bedankt voor je hulp.’

Ze nam haar dochter van hem over en via het bordes liepen ze door de grote met houtsnijwerk versierde deur het huis binnen.

Op het bordes draaide Aleida zich nog naar hem om en gaf hem een knipoog.

Romans vader Ferguut pachtte een boerderijtje op het landgoed van de heer Alexander van Reynac tot Bellerose. Het grootste deel van de opbrengst van de boerderij was voor de heer. Een klein deel mocht hij zelf houden. Maar behalve het werk als boer deed hij van alles en nog wat voor zijn heer. Hij was tegelijkertijd akkerbouwer, tuinier, timmerman en pluimveeversorger van zijn heer.

Roman liep terug naar de schuur om zijn vader te helpen. Nadat ze al het hooi in de schuur hadden ondergebracht, veegden ze zich zoveel mogelijk schoon. Ferguut vroeg aan een bediende of de heer hen kon ontvangen. Ze wachtten op het bordes en trokken ondertussen hun schoenen uit.

‘Volg mij maar,’ zei de bediende.

Ze liepen door een lange gang waar het parket kraakte onder hun voeten. Roman wierp een snelle blik in de kamers waar hij langsliep om te zien of hij Aleida zag.

Aan het eind van de gang deed de bediende een deur open. In een grote kamer achter een enorme tafel zat de heer Alexander van Reynac tot Bellerose.

De pachter en zijn zoon naderden schoorvoetend de tafel waarachter de heer druk bezig was met schrijven. Alsof hij ze nog niet opgemerkt had.

Het was al jaren geleden dat ze voor de laatste keer in deze kamer waren geweest. Doodstil bleven Ferguut en Roman staan zonder iets tegen elkaar te zeggen. Ze wilden de heer niet storen in zijn werkzaamheden. Eindelijk legde de heer zijn ganzenveer naast een papier op zijn bureau.

‘Zo, zijn jullie daar.’

Hij keek Ferguut een paar tellen aan.

‘Ik heb de indruk dat er de laatste tijd wordt gestolen.’

‘Gestolen?’ vroeg de pachter verbaasd.

‘Groente uit de moestuin. Er zit ook minder wild in de valstrikken. De laatste weken vangen we veel minder konijnen en hazen.’

Hij wachtte een paar tellen, terwijl hij zijn pachter met strenge blik aankeek.

‘Betrap jij weleens stropers?’

Romans vader schudde zijn hoofd. Hij durfde niet hardop te liegen.

Natuurlijk zag hij af en toe stropers op het uitgestrekte landgoed van zijn heer. Hij vermoedde dat er ook af en toe ’s nachts gevestigd werd in de grote vijver achter het landhuis.

Maar hij wist ook de reden. Na de slechte oogst waren de boeren soms gedwongen te nemen van wat de heer in overvloed had. Meestal merkte de heer het niet eens: zijn voorraden waren altijd groot genoeg.

Als de landheer bij de boeren in de omgeving elke bergplaats zou onderzoeken, de zolder, de kelder, het varkenskot, zou hij zeker hier en daar gestolen waar aantreffen. Hij had het zelf gelukkig nog nooit hoeven doen.

‘Ik wil graag dat je beter oplet en mij onmiddellijk laat weten wie de stropers zijn. Als ik er een betrap, kan hij zijn spullen pakken en vertrekken.’

‘Ik zal mijn best doen, heer.’

‘En dat geldt ook voor jou.’

Hij keek Roman indringend aan.

‘Jullie kinderen zien het misschien eerder dan jullie vader.’

Roman zei niets. Hij was vast niet van plan een stroper te verraden.

‘Goed, dat is dan geregeld. Maar dat is niet de reden waarom ik jullie hier ontboden heb.’

Hij pakte een schets van zijn landhuis van zijn bureau en liet